

Bild SB 00501 Fällfors kyrka 1955. Foto: Wollmar Lindholm

Byggnadshistorik

Fällfors kyrka är uppförd i nationalromantisk stil 1913 efter ritningar från 1899 av den relativt kände arkitekten Gustaf Hermansson, Stockholm. Byggmästare/entreprenör var M och E Norberg, Härnösand. Stilen är nationell i den bemärkelsen att äkta lokalt material användes, som t ex sockel av granit och stomme av trä. Planen med utanpåliggande vapenhus och indraget rakt avlutande kor, är traditionellt utformad, liksom även tornens spetsiga huvar som efterliknar inhemsk gotik. De romantiska dragen upptogs från den för tiden rådande villaarkitekturen, bl a de två hörntornen av olika höjd och form, väst och östgavlarnas olika höjd samt de kopplade rektangulära fönstren med krönande överljusfönster. Vapenhuset och klocktornets sneda strävpelare hämtades närmast från 1890-talets fornnordiska arkitektur. I mindre grad finns också vissa drag av den nyklassicistiska arkitekturen, bl a de monumentala lisenerna mellan fönstren samt de numera borttagna konsolerna under klocktornets gördellist. Kyrksalen är treskeppig med smalare och lägre korparti i öster. Kyrksalen täcks av ett högt tredingstak, med ett lägre sådant i koret och över orgelläktaren. Sidoskeppen har plana tak. Läktare finns längs sidoskeppen samt i väster. Väggarna är täckta av stående pärlspontad panel upp till fönstren och däröver med liggande pärlspontad panel. Sidoskeppens kortsidor är täckta av liggande panel, men med stående panel längst upp mot taket. Boaseringen är målad i ljusst gråblått, väggarna i övrigt i rosa. Den öppna bänkinredningen med rektangulära bänkgavlar är utvändigt målad i brunrött med marmorerade speglar i grått och svart.

Altarringen är femkantig med balusterdockor. Altartavlan är gestaltad som en triptyk, vilande på en låg predella, stående på altaret.

Byggnadsbeskrivning

Kyrkan är uppförde i trä med ett kvadratisk klocktorn i nordväst och ett trapptorn i sydost som bildar en halv åttakant, ett rektangulärt långhus med ett smalare, utskjutande kor i öster samt en svagt utskjutande rektangulär sakristia i hörnet mellan långhuset och kor. Ett utskjutande rektangulärt vapenhus finns i väster. Gavelväggarna är högre än väggarna på långhus och kor. Långhuset och sakristian täcks av valmade sadeltak, koret och vapenhuset av sadeltak. Tornen pryds av spetsiga åttasidiga huvar med olika utseende. Klocktornet har rektangulära ljudöppningar med jalusier. De båda tornhuvarna kröns av glob och kors, respektive glob och flöjel. Två takprydnader finns vid långhustakets valmning. Taktäckningen är rödmålad plåt. Fasaden artikuleras med lisener mellan fönstren samt av strävpelare på torn och vapenhus. Fasaden är klädd med stående ljusbeigegul lockpanel. Fönstren är kopplade tre och tre med likaledes, fast högre läktarfönster, ovanför. Fönstrens foder är vitmålade, liksom även fältet mellan de övre och nedre fönstren. Pardörrarna till vapenhuset i väster samt entrén i sydväst är målade i gråbeige och har dekorativt svartmålade järnsmidesbeslag.

Kulturhistorisk status

Kyrkans yttre har förändrats en del sedan byggnadstiden, men har trots detta kvar mycket av sin ursprungliga karaktär. Den tidstypiska omväxlande stående och liggande panelen, döljs numera av en stående lockpanel. Hela fasaden har dessutom bytt färgsättning från vitt till ljusbeigegul, vilket faktiskt stärker kyrkans arkitektoniska uppbyggnad. Panelbytet och igensättandet av fönstren har dock gjort att autenticiteten, samt fasadernas uttrycksfulla karaktär minskat. Byggnadsvolymen och de alltjämt bevarade snickeri- och smidesdetaljerna bidrar dock till att byggnaden behållit mycket av det nationalromantiska helhetsintrycket. Interiören har genomgått mindre förändringar sedan byggnadstiden. Hela interiören har dock kvar mycket av sin ursprungliga karaktär, med omväxlande stående och liggande pärlspontspanel. De största förändringarna rör bänkinredningen som i huvudsak nygjordes, men några gamla jugendinspirerade originalbänkar finns kvar i gravkapellet. Stilmässigt har kyrkan, med sin nationalromantiska karaktär med vissa kvardröjande drag av nygotik sina främsta paralleller i Övre Norrland med Arvidsjaur kyrka i Norrbotten, ritad 1898 av Hermansson (uppförd 1900–1902) samt Jokkmokks kyrka i samma landskap invigd 1889, vilken ritades av arkitekt Ernst Jacobsson. I länet har Fällfors kyrka likheter med Gargnäs kyrka, även om denna gestaltades med enklare planform.

Källa: Västerbottens museum/Vård- och underhållsplan för Fällfors kyrka.